

Detta verk är licensierat under Creative Commons Erkännande-Ickekommersiell-Inga bearbetningar 2.5 Sverige licens. För att se en kopia av denna licens, besök <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/se/> eller skicka ett brev till Creative Commons, 171 Second Street, Suite 300, San Francisco, California, 94105, USA. Material som publiceras i Merdeka & ÖsttimorInformation kan också publiceras i <http://www.globalarkivet.se>.

Utveckling, statsmakt och fred

Professor Damien Kingsbury, som är verksam vid Deakin University i Melbourne, publicerade i år i tidskriften *Journal of International Peacekeeping* en artikel om sambandet mellan utveckling, statsmakt och fred i Östtimor ("Policing, Rule of Law, State Capacity and Sustainable Peace in Timor-Leste"). En stark statsmakt är en förutsättning för utveckling, som innebär att staten svarar för grundläggande social service och skapar det ekonomiska och politiska ramverk inom vilken utvecklingen äger rum. Om staten inte lyckas uppfylla dessa uppgifter, ökar konfliktrisken. Det beror på att statens legitimitet som garant för utveckling minskar och att den sociala frustrationen ökar, vilket leder till en hårdare kamp om knappa resurser. Under sådana förhållanden kan bekanta förhållanden såsom etnicitet bli en sammanhållande kraft för sociala grupper som står i motsättning till alternativa och ofta rivaliserande grupper. En sådan situation var i grund och botten bakgrunden till krisen som bröt ut i Östtimor 2006.

Svag stat

Östtimor är det första exemplet på att FN från grunden har byggt upp ett land. Uppfattningen var först att arbetet var framgångsrikt. Från och med 2003 minskade omvärldens stöd som en följd av kraven utifrån på att reducera kostnaderna nationsuppbyggnaden hade medfört. En annan anledning var att Östtimors elit konkurrerade om makten. Och det fanns dem som ville ha ett slut på vad man ansåg vara neo-imperialism. Den socio-kulturella grunden för att bygga upp en ny stat var dock svag.

Som en följd av att världssamfundets engagemang snabbt minskade utan att en funktionsduglig administration hade skapats, var det svårt för Östtimor att få staten att fungera. Därför var landet år 2005 på väg mot en kris. Missnöjet med en allt mer auktoritär regering ökade och spänningarna inom armén växte. Poliskåren ansågs vara brutal och korrupt och hade ett allt sämre förhållande till armén på grund av tvister om lönenivåer, tillgång till utrustning och ansvarsområden. I mars avgick omkring en tredjedel av armén och inledde protester mot regeringen som eskalerade till upplopp. Dessa krävde 37 människoliv och gjorde mer än 150.000 människor hemlösa. Den 25 maj sköt armén ihjäl åtta obeväpnade poliser. Respekt för lagen och uppfattningar om rättvisa var som en följd av den godtyckliga portugisiska rättstillämpningen och missbruket av lagen under den indonesiska ockupationen 1975-1999 nu ej förankrade, vilket bidrog till att människor tog rättvisan i sina egna händer genom att begå hämn-daktioner.

Nu var landet på väg mot inbördeskrig, men tack vare internationella militär- och poliskontingenter, i kombination med en kraftig ökning av det internationella biståndet, klarade man sig ur den risken. Vid detta tillfälle fungerade inte poliskåren, vilket var den viktigaste orsaken till att staten var nära att kollapsa, och behövde därför byggas upp en andra gång för att möta sina uppgifter i det sedan 2002 självständiga landet.

Gabriel Jonsson